

Spis treści

O Autorach	XXXVII
Przedmowa	XLI
Wykaz skrótów	XLIII
Część A. Komentarz praktyczny do poszczególnych instytucji i spraw z zakresu materialnego prawa pracy	1
§ 1. Uwagi wstępne	1
I. Uprzywilejowanie pracownika w porównaniu z równorzędnością stron w stosunkach prawa cywilnego	2
1. Uprzywilejowanie pracownika	2
2. Korzystniejsze warunki zatrudnienia	3
3. Zasada automatyzmu prawnego	3
4. Postanowienia niedyskryminujące	3
II. Zasady prawa pracy	3
1. Kodeks pracy jako źródło prawa	3
2. Prawo do pracy	4
3. Swoboda nawiązania stosunku pracy	6
4. Poszanowanie dóbr osobistych pracownika	7
5. Równość i niedyskryminowanie w zatrudnieniu	12
6. Prawo do godziwego wynagrodzenia	18
7. Prawo do wypoczynku	20
8. Prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy	22
9. Zapewnianie potrzeb socjalno-bytowych pracowników	22
10. Ułatwianie podnoszenia kwalifikacji	24
11. Prawo koalicji	24
12. Partycypacja pracownicza	25
13. Warunki korzystania z uprawnień	25
III. Źródła prawa pracy	25
1. Pojęcie „prawo pracy”	25
2. Typowe źródła prawa pracy	25
3. Pragmatyki służbowe	25
4. Specyficzne źródła prawa pracy	26
5. Pakiety socjalne	26
6. Hierarchia źródeł prawa	26
7. Odesłanie	26
§ 2. Podstawy zatrudnienia	27
I. Charakterystyka w ujęciu porównawczym	28
1. Stosunki pracy	28
2. Stosunki pracy tymczasowej	29
3. Stosunki cywilnoprawne	31
II. Domniemanie istnienia stosunku pracy	32
1. Obowiązki pracownika	32
2. Zasada swobody umów	32
3. Treść umowy	33
III. Sankcje w przypadku stosowania nieprawidłowej podstawy zatrudnienia	34
1. Odpowiedzialność karna	34
2. Zawarcie umowy cywilnoprawnej w warunkach, w których powinna być zawarta umowa o pracę	34
3. Uporczywe i złośliwe naruszanie praw pracowniczych	34
4. Roszczenia o charakterze cywilnoprawnym	34
§ 3. Prawa i obowiązki pracodawcy w procesie rekrutacji	36
I. Rekrutacja w świetle teorii zarządzania zasobami ludzkimi	37
1. Rekrutacja	37
2. Kandydaci do pracy	38
3. Umowa przedwstępna	38

II. Ochrona danych osobowych w procesie rekrutacji	38
1. Pojęcie danych osobowych	38
2. Ramy prawne ochrony danych osobowych kandydatów do pracy	39
3. Zakres informacji, o jakie można pytać kandydatów do pracy	40
4. Zbieranie danych osobowych do podmiotu trzeciego	42
III. Zakaz dyskryminacji w rekrutacji	44
1. Zasady ogólne	44
2. Kryteria różnicujące uznawane za dyskryminację	44
3. Opis stanowiska jako podstawa uzasadniająca słuszność stosowanych kryteriów rekrutacji	46
§ 4. Umowy o pracę	47
I. Warunki zawarcia umowy	50
1. Charakter umowy	50
2. Zawarcie umowy	50
3. Forma umowy	50
4. Język polski	51
5. Zasada uprzywilejowania pracownika	51
6. Łatwość stosowania	51
7. Dwie umowy o pracę z tym samym pracodawcą	51
8. Umowa pozorna	52
II. Charakterystyka rodzajów umów o pracę	52
1. Rodzaje umów o pracę	52
2. Umowa na okres próbny	54
3. Umowa na czas określony	56
4. Umowa na czas określony w celu zastępstwa nieobecnego pracownika	58
5. Umowa o pracę na czas wykonania określonej pracy	59
6. Umowa na czas nieokreślony	59
7. Umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego	60
III. Telepraca	60
1. Uwagi ogólne	60
2. Wdrożenie telepracy w zakładzie	62
3. Szczegółowe warunki wykonywania telepracy	64
4. Warunki odstępowania od telepracy na rzecz klasycznego zatrudnienia na terenie zakładu pracy	67
5. Warunki pracy i płacy telepracowników w świetle zasady równego traktowania i niedyskryminacji	68
IV. Strony umowy o pracę	68
1. Pracodawca	68
2. Osoba reprezentująca pracodawcę	70
3. Pracownik	74
V. Treść umowy o pracę	75
1. Zagadnienia ogólne	75
2. Elementy umowy o pracę	77
3. Fakultatywne postanowienia umowy	85
VI. Informacja o dodatkowych warunkach zatrudnienia	89
1. Uwagi ogólne	89
2. Zakres informacji	90
3. Forma i sposób przekazania informacji	94
4. Zmiana warunków zatrudnienia	95
5. Termin przekazania informacji	95
6. Potwierdzenie pracownika zapoznania się z informacją	96
§ 5. Zmiana warunków umowy o pracę	97
I. Uwagi ogólne	98
1. Zmiana warunków umowy	98
2. Porozumienie zmieniające	98
II. Porozumienie zmieniające	98
1. Nawiązanie stosunku pracy oraz ustalenie warunków pracy i płacy	98
2. Odesłanie do KC	98
3. Zawarcie porozumienia zmieniającego	99
4. Zgoda pracownika	99
5. Forma porozumienia	99
6. Kwalifikowana forma porozumienia	99

7. Wejście w życie zmian warunków umowy	100
8. Zmiany wprowadzane przez strony w drodze porozumienia zmieniającego	100
9. Skutki zmian	100
10. Porozumienie zmieniające – umowa o pracę	100
11. Telepraca	101
12. Roszczenia	101
13. Nieważność oświadczenia woli	101
14. Błąd	101
15. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli	102
III. Wypowiedzenie zmieniające	102
1. Wypowiedzenie warunków pracy i płacy	102
2. Warunki umowy o pracę	102
3. Zmiany na niekorzyść pracownika	102
4. Zmiana warunków zatrudnienia na korzyść pracownika	102
5. Odesłanie	103
6. Forma wypowiedzenia zmieniającego	103
7. Oświadczenie o wypowiedzeniu zmieniającym	103
8. Wypowiedzenie warunków pracy i płacy umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony z przyczyn niedotyczących pracownika	103
9. Kontrola sądowa wypowiedzenia	103
10. Uzasadnienie wypowiedzenia	103
11. Ograniczenie wypowiedzenia	104
12. Obniżenie wynagrodzenia	104
13. Uzasadnienie wypowiedzenia	104
14. Zakładowa organizacja związkowa	105
15. Nowe warunki pracy i płacy	105
16. Istotna zmiana rozkładu czasu pracy	105
17. Przyznanie pracownikowi w umowie o pracę świadczenia nieprzewidzianego w przepisach o wynagrodzeniu dla danego stanowiska	105
18. Czynności wynikające z rodzaju pracy	105
19. Oświadczenie pracownika	106
20. Odmowa przyjęcia nowych warunków	106
21. Skutek ustania (rozwiązania) umowy o pracę w razie odmowy przyjęcia zaproporzonych warunków pracy lub płacy	106
22. Cel wypowiedzenia	106
23. Współprzyczyna rozwiązania umowy o pracę	107
IV. Powierzenie pracownikowi innej pracy	107
1. Wprowadzenie	107
2. Oświadczenie o powierzeniu pracownikowi innej pracy	107
3. Uzasadnione potrzeby pracodawcy	108
4. Pojęcie potrzeb pracodawcy	108
5. Okres powierzenia pracownikowi innej pracy	108
6. Powierzenie pracownikowi innej pracy na okres dłuższy niż 3 miesiące w roku kalendarzowym	108
7. Ocena zgodności innej pracy powierzonej pracownikowi z kwalifikacjami pracownika	108
8. Pojęcie kwalifikacji	109
9. Obowiązki pracodawcy	109
10. Roszczenia pracownika	109
11. Odesłanie	110
12. Stan klęski żywiołowej	110
§ 6. Ustanie stosunku pracy	111
I. Uwagi wstępne	114
1. Podstawowe regulacje dotyczące sposobów ustania stosunku pracy	114
2. Wygaśnięcie stosunku pracy	115
3. Szczególne sposoby ustania stosunku pracy	115
II. Porozumienie stron	115
1. Systematyka KP	115
2. Porozumienie stron rozwiązujące umowę o pracę	116
3. Zgodna wola stron	116
4. Porozumienie stron	116
5. Odesłanie	116

6. Strona inicjująca ustanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron	117
7. Pismo skierowane przez pracownika do pracodawcy	117
8. Przyjęcie oferty rozwiązania umowy o pracę na mocy porozumienia stron z zastrzeżeniem zmiany lub uzupełnienia	117
9. Oferent	117
10. Czas związania ofertą	117
11. Oferta pracownika złożona pracodawcy listownie	118
12. Data ustania stosunku pracy	118
13. Data rozwiązania umowy o pracę	118
14. Nieważna klauzula umowna	118
15. Wypowiedzenie umowy przez jedną ze stron	118
16. Oświadczenie woli pracownika	119
17. Pracownica w ciąży	119
18. Przejęcie pracownika na mocy porozumienia pracodawców	119
III. Wypowiedzenie dokonane przez pracodawcę	119
1. Uwagi wstępne	119
2. Przyczyny	123
3. Procedura	130
4. Uprawnienia pracownika w przypadku niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę	138
IV. Wypowiedzenie dokonane przez pracownika	147
1. Jednostronne rozwiązanie umowy	147
2. Oświadczenie o wypowiedzeniu umowy o pracę	147
3. Forma oświadczenia	148
4. Wola pracownika	148
5. Przyczyna wypowiedzenia	148
V. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika (art. 52 KP) ...	149
1. Uwagi ogólne	149
2. Przyczyny rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia	152
VI. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z przyczyn niezawinionych przez pracownika (art. 53 KP)	162
1. Uwagi ogólne	162
2. Okresy ochronne w związku z nieobecnością pracownika w pracy z powodu choroby	163
3. Inne niż choroba przyczyny nieobecności pracownika w pracy	165
4. Nieobecność pracownika w pracy z powodu sprawowania opieki nad dzieckiem oraz odosobnienia pracownika ze względu na chorobę zakaźną	166
5. Stawienie się pracownika w pracy w związku z ustaniem przyczyny nieobecności ...	166
6. Ponowne zatrudnienie pracownika	167
VII. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika (art. 55 KP)	168
1. Uwagi ogólne	168
2. Wydanie orzeczenia lekarskiego stwierdzającego szkodliwy wpływ wykonywanej pracy na zdrowie pracownika	170
3. Ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec pracownika	170
4. Prawne konsekwencje rozwiązania przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia	172
VIII. Roszczenia pracownika w razie niezgodnego z prawem rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia	173
1. Uwagi ogólne	173
2. Żądanie przywrócenia do pracy albo odszkodowania	174
IX. Roszczenie pracodawcy o odszkodowanie w razie nieuzasadnionego rozwiązania przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia	178
1. Uwagi ogólne (art. 61 ¹ KP)	178
2. Wysokość odszkodowania i przedawnienie roszczeń (art. 61 ² KP)	179
X. Rozwiązanie umowy z upływem czasu, na jaki została zawarta	180
1. Umowy terminowe	180
2. Kobieta w ciąży	180
XI. Wygaśnięcie umowy	180
1. Uwagi ogólne	180
2. Śmierć pracownika (art. 63 ¹ KP)	180
3. Śmierć pracodawcy (art. 63 ² KP)	182
4. Niezgłoszenie przez pracownika powrotu do pracy po rozwiązaniu stosunku pracy z wyboru (art. 74 KP)	183

5. Uływ 3-miesięcznego okresu nieobecności pracownika w pracy spowodowanej tymczasowym aresztowaniem (art. 66 § 1 KP)	183
XII. Świadcstwo pracy	184
1. Uwagi ogólne	184
2. Treść świadctwa pracy	184
3. Obowiązek wydania świadctwa pracy	186
4. Roszczenie o wydanie świadctwa pracy	187
5. Sprostowanie świadctwa pracy	188
6. Odpowiedzialność za niewydanie w terminie lub wydanie niewłaściwego świadctwa pracy	189
§ 7. Restrukturyzacja zatrudnienia	190
I. Wstęp	191
1. Gospodarka industrialna	191
2. Gospodarka postindustrialna	191
II. Rozwiązanie umowy o pracę z przyczyn nietdotyczących pracowników u pracodawców zatrudniających co najmniej 20 pracowników	192
1. Zwolnienia grupowe	192
2. Zwolnienia indywidualne	201
3. Uprawnienia pracowników	203
III. Rozwiązanie umowy o pracę z przyczyn nietdotyczących pracowników u pracodawców zatrudniających poniżej 20 pracowników	210
IV. Przejście zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę	210
1. Pojęcie przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę	210
2. Sukcesja generalna	213
3. Obowiązki informacyjne przedstawicielstw pracowników	215
4. Uprawnienia pracowników	216
§ 8. Prawne aspekty wynagradzania pracowników	218
I. Zagadnienia terminologiczne	221
1. Pojęcie wynagrodzenia	221
2. Pojęcia związane z wynagradzaniem pracowników	223
II. Zakaz dyskryminacji w wynagradzaniu	225
1. Prawne uregulowania dotyczące zakazu dyskryminacji w wynagradzaniu	225
2. Jednakowa praca i praca jednakowej wartości	227
3. Przypadki uzasadniające różnicowanie zasad wynagradzania	228
4. Sposoby dokonywania porównań	230
5. Ciężar dowodów	231
6. Konsekwencje uznania istnienia dyskryminacji	232
III. Wynagrodzenie zasadnicze	233
1. Zasady ustalania wysokości wynagrodzenia zasadniczego	233
2. Wartościowanie stanowisk	234
3. Formalne sposoby kształtowania wynagrodzenia zasadniczego	236
IV. Świadczenia związane z wynikami	238
1. Istota świadczeń związanych z wynikami pracy	238
2. Premie	238
3. Nagrody	245
4. Premie uznaniowe	248
5. Premia/nagroda z zysku	249
V. Wynagrodzenie wypłacane w przypadku niewykonywania pracy	250
1. Dopuszczalność odpłatnego niewykonywania pracy – zagadnienia ogólne	250
2. Wynagrodzenie przestojowe	251
3. Wynagrodzenie chorobowe	253
VI. Świadczenia związane z odejściem z pracy	255
1. Rodzaje świadczeń przyznawanych pracownikom w związku z odejściem z pracy	255
2. Odprawa emerytalna i rentowa	255
3. Odprawa pośmiertna	258
VII. Ochrona wynagrodzenia za pracę	260
1. Obowiązek wypłaty wynagrodzenia	260
2. Wypłata wynagrodzenia zasadniczego	261
3. Częstotliwość, miejsce i czas wypłaty wynagrodzenia zasadniczego	262
4. Ograniczenia w dokonywaniu potrąceń	263

§ 9. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	266
I. Wstęp	268
1. Obowiązki pracodawcy	268
2. Adresaci	268
3. Obowiązki socjalne pracodawcy	268
II. Kryterium „pełnych etatów”	268
1. Kryterium przy ustalaniu obowiązków socjalnych	268
2. Liczba zatrudnionych pracowników a utworzenie funduszu	268
III. Grupy pracodawców (art. 3 FundŚwSocjU)	269
1. Podział pracodawców	269
2. Układ zbiorowy pracy	269
3. Możliwość rezygnacji z założenia funduszu	270
IV. Określenie „według stanu na dzień 1 stycznia”	270
V. Świadczenie urlopowe	270
1. Świadczenie coroczne jednorazowe	270
2. Wysokość świadczenia urlopowego	271
3. Zasada wypłaty świadczenia urlopowego	271
4. Termin wypłaty świadczenia urlopowego	272
VI. Tworzenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych – art. 5 FundŚwSocjU	272
1. Elementy funduszu	272
2. Odpis podstawowy	272
3. Odpisy dodatkowe (fakultatywne)	273
4. Zwiększenia	274
5. Przeciętna liczba zatrudnionych a wysokość odpisu na ZFŚS	274
6. Odrębny rachunek bankowy funduszu socjalnego	274
7. Termin odprowadzenia odpisów na konto	275
8. Niewykorzystane środki	276
VII. Administrowanie funduszem	276
1. Pracodawca jako administrator funduszu	276
2. Inne przypadki	276
VIII. Osoby uprawnione do korzystania z funduszu	277
1. Uprawnieni do korzystania z funduszu	277
2. Pracodawcy prowadzący działalność socjalną	278
3. Członkowie rodzin	278
IX. Przeznaczenie środków funduszu	278
1. Wykorzystanie środków funduszu	278
2. Działalność socjalna	279
X. Zmiana ustawy w świetle orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego	279
1. Stanowisko judykatury	279
2. Wprowadzenie takiego zapisu do FundŚwSocjU	279
XI. Wypoczynek	279
1. Wypoczynek pracowników oraz ich rodzin	279
2. Częstotliwość korzystania przez pracowników i ich rodziny z dopłat do wypoczynku	280
3. Liczba dni urlopu wypoczynkowego	280
XII. Działalność sportowo-rekreacyjna.....	280
1. Pracodawcy posiadający własne obiekty sportowo-rekreacyjne	280
2. Pracodawcy nieposiadający obiektów sportowo-rekreacyjnych	280
XIII. Działalność kulturalno-oświatowa	281
XIV. Finansowanie imprez okolicznościowych	281
XV. Pomoc materialna	281
1. Charakter pomocy	281
2. Pomoc finansowa	281
3. Pomoc rzeczowa	282
XVI. Bony towarowe czy świadczenie pieniężne na święta.....	282
1. Zwolnienie od podatku	282
2. Karta przedpłacona	282
XVII. Pomoc na cele mieszkaniowe	282
1. Pomoc na cele mieszkaniowe	282
2. Zwrotna lub bezzwrotna pomoc na cele mieszkaniowe	282
XVIII. Zasady przyznawania świadczeń z funduszu	283
1. Przyznawanie świadczeń z funduszu	283
2. Kryteria socjalne	285

XIX. Oświadczenie	285
1. Przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu	285
2. Ocena sytuacji życiowej pracownika przez pracodawcę	285
3. Oświadczenie pracownika	285
XX. Regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych	286
1. Regulamin funduszu	286
2. Treść regulaminu	286
3. Pełnomocnictwo	286
4. Komisja socjalna	287
5. Osoby uprawnione do korzystania ze świadczeń z funduszu	287
6. Kryterium socjalne	287
XXI. Wspólna działalność socjalna	288
1. Łączenie środków funduszu	288
2. Połączone na podstawie umowy środki funduszu	289
3. Umowa	289
XXII. Zwolnienia podatkowe	289
XXIII. Składki ZUS	290
1. Świadczenia z ZFŚS	290
2. Składka zdrowotna	290
XXIV. Przejęcie pracowników w trybie art. 23 ¹ KP a obowiązki związane z tworzeniem i prowadzeniem ZFŚS	290
1. Przekształcenia własnościowe	290
2. Rozliczenie funduszu	291
XXV. Przejmowanie całego zakładu pracy przez pracodawcę zobowiązanego do tworzenia funduszu	291
1. Przejęcie środków przez fundusz	291
2. Przejmowane środki	291
XXVI. Przejmowanie całego zakładu pracy przez pracodawcę niezobowiązanego do tworzenia funduszu na dzień przejęcia	291
1. Pracodawca przejmujący zakład	291
2. Treść regulaminu	291
3. Odpis na fundusz	292
XXVII. Przejęcie części zakładu pracy	292
XXVIII. Zasady podziału i przekazania środków funduszu	292
1. Środki funduszu	292
2. Wyliczenie kwoty	292
3. Wartość funduszu	293
XXIX. Zasady przekazania odpisu podstawowego	293
1. Podział środków pieniężnych	293
2. Porozumienie	293
XXX. Termin rozliczenia środków funduszu pomiędzy pracodawcami	293
1. Termin przekazania środków	293
2. Porozumienie w zakresie terminu	293
XXXI. Świadczenie urlopowe a przejęcie pracodawcy	293
1. Uprawnienia do korzystania z ZFŚS	293
2. Prawo do świadczenia urlopowego	294
§ 10. Regulamin pracy	295
I. Uwagi ogólne	296
1. Charakterystyka instytucji.....	296
2. Regulamin w systemie prawa pracy.....	298
II. Obowiązek wprowadzenia regulaminu pracy	299
1. Wydanie regulaminu	299
2. Wprowadzenie regulaminu pracy przez pracodawcę zatrudniającego mniej niż 50 pracowników	300
3. Wniosek zakładowej organizacji związkowej w sprawie wprowadzenia regulaminu	301
4. Zbieg regulacji układowej i regulaminowej	302
III. Utrata mocy obowiązującej regulaminu pracy	302
1. Spadek liczby pracowników poniżej 20 osób	302
2. Uchylenie mocy obowiązującej	302
IV. Zakres podmiotowy regulaminu pracy	303
1. Osoby objęte regulaminem	303

2. Umowy cywilnoprawne	303
3. Jedność regulaminu	304
V. Procedura wydania regulaminu pracy	304
1. Wymóg uzgodnienia	304
2. Tryb uzgadniania	305
3. Nowa organizacja związkowa	306
VI. Publikacja regulaminu pracy i jego wejście w życie	307
1. Wejście w życie	307
2. Sposób publikacji regulaminu	308
3. Wpływ na stosunek pracy	308
4. Zapoznanie nowych pracowników	308
VII. Zmiana treści regulaminu pracy	309
1. Tryb wprowadzania zmian	309
2. Wpływ zmiany regulaminu na stosunki pracy	309
3. Zawieszenie stosowania	310
4. Przejście zakładu pracy	310
VIII. Zakres przedmiotowy regulaminu pracy	310
1. Treść regulaminu pracy	310
2. Szczegółowa treść regulaminu pracy	313
§ 11. Przeciwdziałanie mobbingowi w pracy	323
I. Źródła obowiązku pracodawcy przeciwdziałania mobbingowi	324
1. Obowiązek przeciwdziałania mobbingowi	324
2. Miejsce unormowania w KP	325
II. Pojęcie mobbingu	325
1. Uwagi wstępne	325
2. Zachowania dotyczące pracownika lub skierowane przeciwko pracownikowi. Ofiara mobbingu	326
3. Sprawca mobbingu	326
4. Zachowania polegające na uporczywym i długotrwałym nękanii lub zastraszaniu pracownika	327
5. Zaniżona ocena przydatności zawodowej. Poniżenie lub ośmieszenie pracownika	328
6. Przykłady mobbingu	330
7. Zachowania wykraczające poza mobbing	330
8. Ciężar dowodu	331
III. Obowiązek pracodawcy przeciwdziałania mobbingowi	332
1. Obowiązek przeciwdziałania mobbingowi	332
2. Informowanie pracowników, co robić w przypadku mobbingu	333
3. Środki zaradcze	333
IV. Roszczenia przysługujące pracownikowi w związku z mobbingiem	333
1. Uwagi wstępne	333
2. Zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę z tytułu rozstroju zdrowia spowodowanego mobbingiem	334
3. Odszkodowanie za rozwiązanie stosunku pracy z powodu mobbingu	338
V. Możliwość dochodzenia roszczeń cywilnoprawnych w razie mobbingu	342
1. Regulacja mobbingu w KP	342
2. Odpowiedzialność pracodawcy	343
VI. Odpowiedzialność karna za mobbing i dochodzenie roszczeń z tego tytułu	344
1. Odpowiedzialność karna	344
2. Powództwo adhezyjne	351
§ 12. Zakaz konkurencji	354
I. Zakaz konkurencji w czasie trwania stosunku pracy	355
1. Uwagi historyczne	355
2. Obowiązek pracownika powstrzymania się od prowadzenia działalności konkurencyjnej	355
3. Zasada wolności pracy	356
4. Kolidzja interesów oraz zagrożenie dobrego imienia pracodawcy	356
5. Zakaz jakiegokolwiek pracy lub działalności gospodarczej	356
6. Zakaz dodatkowego zatrudnienia	357
7. Tajemnica pracodawcy	358
8. Czas trwania	359
9. Forma umowy	360
10. Zakres podmiotowy	360

11. Zakres przedmiotowy	361
12. Termin umowy o zakazie konkurencji	362
13. Wynagrodzenie lub odszkodowanie	363
14. Zawarcie, zmiana czy rozwiązanie umowy o zakazie konkurencji w trakcie trwania zatrudnienia	364
15. Naruszenie przez pracownika zakazu konkurencji przewidzianego w umowie	365
16. Szkada wskutek naruszenia przez pracownika zakazu konkurencji	365
II. Zakaz konkurencji po ustaniu stosunku pracy	366
1. Odpowiednie stosowanie	366
2. Forma umowy	367
3. Zakres podmiotowy	367
4. Termin	367
5. Zakres przedmiotowy	368
6. Termin zakończenia umowy o zakazie konkurencji	370
7. Odszkodowanie	374
8. Nieważność czynności prawnej	376
9. Odpowiedzialność pracownika	376
III. Forma umowy	379
1. Forma pisemna (a w perspektywie elektroniczna) pod rygorem nieważności	379
2. Umowa ustna	379
3. Zwyczaj	379
IV. Stosunek do przepisów odrębnych	379
1. Prawo spółdzielcze	379
2. Zwalczanie nieuczciwej konkurencji	379
3. Ochrona danych osobowych oraz informacji niejawnych	380
4. Cywilnoprawna umowa agencyjna	380
5. Członkowie zarządu spółki kapitałowej	380
6. Zakaz łączenia stanowisk	381
7. Dodatkowe zatrudnienie	381
§ 13. Odpowiedzialność materialna pracowników	382
I. Uwagi wstępne	383
1. Odpowiedzialność pracownika na podstawie prawa cywilnego	383
2. Uregulowanie w KP	383
II. Ogólna odpowiedzialność materialna	384
1. Odpowiedzialność materialna	384
2. Warunki niezbędne do zaistnienia pracowniczej odpowiedzialności materialnej	384
3. Przesłanki odpowiedzialności materialnej	384
4. Ciężar dowodu	387
5. Wyłączenie odpowiedzialności materialnej pracownika	388
6. Wysokość odszkodowania	388
7. Wyrządzenie szkody wraz z innymi pracownikami	390
8. Uгода	390
9. Odpowiedzialność pracodawcy za szkodę wyrządzoną przez pracownika osobie trzeciej	390
10. Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez pracowników tymczasowych	392
11. Zabezpieczenie roszczeń pracodawcy za pomocą weksla	393
III. Odpowiedzialność za mienie powierzone	393
1. Pracownicza odpowiedzialność za mienie powierzone	393
2. Indywidualna odpowiedzialność za mienie powierzone	393
3. Wspólna odpowiedzialność za mienie powierzone	396
IV. Przedawnienie roszczeń	398
1. Terminy przedawnień	398
2. Roszczenia regresowe	398
§ 14. Odpowiedzialność porządkowa pracowników	400
I. Charakter instytucji	400
1. Unormowanie	400
II. Kara porządkowa	401
1. Karanie pracowników a naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu ..	401
2. Kara porządkowa a prawo do premii	401
3. Osoby uprawnione do stosowania kar porządkowych	401
4. Przesłanki stosowania kar porządkowych	402
5. Rodzaje kar porządkowych i charakter przepisów je regulujących	402

6. Kara upomnienia i kara nagany – podstawa zastosowania	403
7. Kara pieniężna	403
8. Hierarchia kar porządkowych	404
9. Kary porządkowe – zakres przedmiotowy	404
10. Kara porządkowa a rozwiązanie umowy o pracę	404
11. Termin stosowania kar porządkowych	405
III. Treść zawiadomienia pracownika o zastosowaniu kary porządkowych	405
1. Wysłuchanie pracownika	405
2. Podjęcie decyzji o zastosowaniu kary porządkowej	407
3. Zawiadomienie pracownika o zastosowaniu kary porządkowej	408
IV. Treść zawiadomienia pracownika o zastosowaniu kary porządkowej	409
1. Zawiadomienie pracownika o zastosowanej karze	409
2. Uprawnienia pracownika – sprzeciw od zastosowanej kary porządkowej	409
3. Uprawnienia pracodawcy – odrzucenie albo uwzględnienie sprzeciwu	410
4. Uprawnienia pracownika – wystąpienie do sądu pracy	411
5. Charakter terminów na wniesienie przez pracownika sprzeciwu oraz wystąpienie do sądu pracy	412
6. Skutek skorzystania przez pracownika z jego uprawnień	412
7. Charakter sprawy sądowej o uchylenie kary porządkowej oraz właściwość miejscowa i rzeczowa sądu	412
8. Sposób rozstrzygnięcia sprawy przez sąd pracy	412
9. Zatarcie ukarania	413
§ 15. Odpowiedzialność pracodawcy	414
I. Odpowiedzialność pracodawcy na podstawie Kodeksu pracy	415
1. Zawarcie umowy cywilnoprawnej w warunkach, w których zgodnie z art. 22 § 1 KP powinna być zawarta umowa o pracę	415
2. Niepotwierdzenie na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę przed dopuszczeniem do pracy	416
3. Wypowiedzenie lub rozwiązanie z pracownikiem stosunku pracy bez wypowiedzenia z naruszeniem w sposób rażący przepisów prawa pracy	416
4. Stosowanie wobec pracowników innych kar niż przewidziane w przepisach prawa pracy o odpowiedzialności porządkowej pracowników	417
5. Naruszenie przepisów o czasie pracy lub przepisów o uprawnieniach pracowników związanych z rodzicielstwem i zatrudnianiu młodocianych	417
6. Nieprowadzenie dokumentacji pracowniczej	419
7. Pozostawienie dokumentacji pracowniczej w warunkach grożących uszkodzeniem lub zniszczeniem	419
8. Niewypłacenie w ustalonym terminie wynagrodzenia za pracę lub innego świadczenia przysługującego pracownikowi albo uprawnionemu do tego świadczenia członkowi rodziny pracownika, bezpodstawnie obniżenie wysokości tego wynagrodzenia lub świadczenia albo dokonanie bezpodstawnych potrąceń ...	420
9. Nieudzielenie przysługującego pracownikowi urlopu wypoczynkowego lub bezpodstawnie obniżenie wymiaru tego urlopu	421
10. Niewydanie pracownikowi świadectwa pracy	422
11. Niewykonanie orzeczenia sądu pracy lub ugody zawartej przed komisją pojednawczą lub sądem pracy	422
12. Nieprzestrzeganie przepisów bhp	423
13. Niewykonanie nakazu organu PIP	425
14. Utrudnianie działalności organu PIP	425
15. Wykonywanie pracy przez dzieci bez zezwolenia inspektora pracy	425
II. Odpowiedzialność pracodawcy na podstawie Kodeksu karnego	426
1. Odpowiedzialność za złośliwe lub uporczywe naruszanie praw pracownika, a także odmówienie ponownego przyjęcia do pracy lub wypłaty należnego wynagrodzenia za pracę w przypadku wydania orzeczenia przez właściwy organ ..	426
2. Odpowiedzialność za niezgłoszenie danych lub zgłoszenie danych nieprawdziwych do ubezpieczenia	427
3. Odpowiedzialność pracodawcy za narażenie pracownika na niebezpieczeństwo ..	427
4. Odpowiedzialność pracodawcy za niezawiadomienie o wypadku lub za niesporządzenie właściwej dokumentacji	429
III. Odpowiedzialność pracodawcy na podstawie innych ustaw	430
1. Odpowiedzialność pracodawcy za naruszenie przepisów ustawy o społecznej inspekcji pracy	430

2. Odpowiedzialność pracodawcy za naruszenie przepisów ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych	430
3. Odpowiedzialność pracodawcy za naruszenie przepisów ustawy o zatrudnianiu pracowników tymczasowych	431
4. Odpowiedzialność pracodawcy za naruszenie przepisów ustawy o związkach zawodowych	432
5. Odpowiedzialność pracodawcy za naruszenie przepisów ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych	433
§ 16. Czas pracy	434
I. Podstawowe pojęcia	436
1. Pojęcie wynagrodzenia	436
2. Pojęcia związane z czasem pracy	438
II. Organizacja czasu pracy	446
1. Zagadnienia ogólne.....	446
2. Systemy czasu pracy.....	450
3. Inne formy organizacji czasu pracy	461
III. Praca w godzinach nadliczbowych	465
1. Pojęcie pracy w godzinach nadliczbowych	465
2. Obowiązek pracy w godzinach nadliczbowych	468
3. Godziny nadliczbowe pracowników niepełnoetatowych	471
4. Ograniczenia pracy w godzinach nadliczbowych	472
5. Rekompensowanie pracy w godzinach nadliczbowych	475
6. Praca nadliczbowa menedżerów	478
IV. Praca w porze nocnej	479
1. Pojęcie pory nocnej	479
2. Dopuszczalność pracy w nocy	479
3. Pracujący w nocy	480
4. Dodatek za pracę w nocy	481
5. Praca nadliczbowa w porze nocnej	482
V. Praca w niedziele i święta	483
1. Uwagi wstępne	483
2. Pojęcie święta	483
3. Dni wolne od pracy w święta dla wyznawców innych wyznań	483
4. Zakaz pracy w niedziele i święta i wyjątki od tego zakazu	484
5. Dopuszczalność pracy świątecznej w placówkach handlowych	485
6. Rekompensowanie pracy niedzielnej i świątecznej	486
7. Praca nadliczbowa w niedzielę i święta	487
§ 17. Urlopy wypoczynkowe oraz inne zwolnienia z pracy	489
I. Prawo do urlopu wypoczynkowego	492
1. Pojęcie urlopu wypoczynkowego i zasady dotyczące prawa do urlopu wypoczynkowego	492
2. Prawo do pierwszego i kolejnego urlopu wypoczynkowego	495
II. Urlop proporcjonalny	502
1. Urlop proporcjonalny w razie nawiązania lub rozwiązania stosunku pracy w trakcie roku kalendarzowego	502
2. Urlop proporcjonalny w razie powrotu pracownika do pracy po okresach niewykonywania pracy	504
III. Planowanie i udzielanie urlopów wypoczynkowych	506
1. Planowanie urlopów wypoczynkowych	506
2. Udzielanie urlopów wypoczynkowych	512
IV. Urlop wypoczynkowy pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy, pracowników niepełnosprawnych oraz pracowników tymczasowych ...	522
1. Urlop wypoczynkowy pracowników niepełnoetatowych	522
2. Urlop wypoczynkowy pracowników niepełnosprawnych	524
3. Urlop wypoczynkowy pracowników tymczasowych	525
V. Urlop wypoczynkowy w świadectwie pracy	526
1. Urlop wypoczynkowy	526
2. Urlop na żądanie	526
VI. Wynagrodzenie za czas urlopu wypoczynkowego	527
1. Wysokość wynagrodzenia	527
2. Stałe wynagrodzenie	527
3. Zmienne składniki wynagrodzenia	528

4. Brak wynagrodzenia w stałej wysokości	528
5. Obliczanie ekwiwalentu za urlop	528
VII. Ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop	529
1. Prawo do ekwiwalentu	529
2. Zasady obliczania wysokości ekwiwalentu	530
3. Ekwiwalent za urlop wypoczynkowy w razie zawarcia kolejnej umowy o pracę z tym samym pracodawcą	533
VIII. Przedawnienie prawa do urlopu wypoczynkowego	534
1. Termin przedawnienia	534
2. Przesunięcie urlopu	534
3. Przedawnienie urlopu wypoczynkowego	534
IX. Urlop bezpłatny	535
1. Wprowadzenie	535
2. Urlop bezpłatny z inicjatywy pracownika	536
3. Urlop bezpłatny z inicjatywy pracodawcy	544
X. Zwolnienia okolicznościowe	550
1. Podstawy prawne	550
2. Katalog zwolnień od pracy	550
3. Zwolnienia od pracy przysługujące z powodu okoliczności osobistych	551
§ 18. Uprawnienia opiekunów dzieci	554
I. Uprawnienia związane z ciążą	555
1. Ochrona kobiet	555
2. Zwolnienia od pracy	558
3. Ochrona trwałości stosunku pracy	558
4. Ograniczenie lub wyłączenie ochrony trwałości stosunku pracy	562
II. Urlopy związane z rodzicielstwem	563
1. Urlop macierzyński (obligatoryjny)	563
2. Urlop rodzicielski	570
3. Urlop ojcowski	574
4. Ochrona trwałości stosunku pracy pracowników korzystających z urlopów związanych z rodzicielstwem	574
5. Zasiłek macierzyński	575
6. Powrót do pracy po urlopach związanych z rodzicielstwem	577
III. Sprawowanie opieki nad dzieckiem w pierwszych latach życia	578
1. Urlop wychowawczy	578
2. Obniżenie wymiaru czasu pracy	584
3. Inne uprawnienia z tytułu opieki nad dzieckiem	585
§ 19. Zatrudnianie szczególnych grup pracowników	587
I. Zatrudnienie pracowników młodocianych	588
1. Informacje ogólne i antropologiczna podstawa prawnej ochrony pracowników młodocianych	588
2. Pojęcie młodocianego	589
3. Forma zatrudnienia	590
4. Rozwiązanie stosunku pracy z pracownikiem młodocianym	593
5. Wynagrodzenie pracownika młodocianego	593
6. Powiadomienie stosownych organów o zawarciu umowy z pracownikiem młodocianym i ich ewidencja	594
7. Szczególna ochrona zdrowia pracowników młodocianych	594
8. Obowiązek pracodawcy w zakresie udzielenia urlopu wypoczynkowego	595
II. Zatrudnienie dzieci	596
1. Prace wykonywane przez dzieci	596
2. Zezwolenie wydawane przez inspektora pracy	596
3. Przesłanki braku zezwolenia na pracę dziecka	597
4. Zawarcie umowy o pracę	597
5. Grzywna za pracę bez zezwolenia	597
III. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych	597
1. Podstawa prawna	597
2. Niepełnosprawność	597
3. Orzeczenie o niepełnosprawności	598
4. Niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym	599
5. Orzeczenie lekarza orzecznika	599
6. Uprawnienia pracowników niepełnosprawnych	600

7. Obowiązki bhp wobec pracowników niepełnosprawnych	604
8. Obowiązki pracodawcy wobec Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)	607
9. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych	608
10. Wpłaty na PFRON	610
11. Deklaracje wpłat pracodawców	611
12. Egzekucja wpłat na PFRON	612
§ 20. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników	613
I. Uwagi wstępne	614
1. <i>Ratio legis</i>	614
2. Pojęcie podnoszenia kwalifikacji zawodowych	614
II. Pojęcie podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników i jego zakres	615
1. Podstawowe pojęcia	615
2. Pojęcie kwalifikacji	615
3. Pojęcie kwalifikacji zawodowych	615
III. Formy podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników	617
1. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	617
2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników za zgodą pracodawcy	617
3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników z inicjatywy pracodawcy	619
4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników według innych zasad	620
IV. Świadczenia obligatoryjne dla pracowników podnoszących kwalifikacje zawodowe ..	622
1. Uwagi ogólne	622
2. Urlop szkoleniowy	622
3. Zwolnienie z całości lub części dnia pracy na czas niezbędny, by punktualnie przybyć na obowiązkowe zajęcia oraz na czas ich trwania	628
V. Świadczenia fakultatywne dla pracowników podnoszących kwalifikacje zawodowe ..	629
1. Świadczenia fakultatywne	629
2. Zgoda pracodawcy na podnoszenie kwalifikacji	629
3. Strony	629
VI. Umowa o podnoszenie kwalifikacji zawodowych	630
1. Sposób i forma zawarcia umowy o podnoszenie kwalifikacji zawodowych	630
2. Treść umowy o podnoszenie kwalifikacji zawodowych	631
3. Rozwiązanie umowy o podnoszenie kwalifikacji zawodowych	632
4. Zobowiązanie pracownika do pozostania w zatrudnieniu po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji zawodowych	632
5. Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracownika	633
VII. Zgłaszanie roszczeń do sądu pracy oraz kontrola inspektora PIP	636
§ 21. Współpraca pracodawcy z zakładową organizacją związkową	637
I. Wstęp	638
1. Sytuacja pracownika	638
2. Porozumienia zbiorowe	639
3. Cel zbiorowych stosunków pracy	639
4. Związki zawodowe	639
5. Zasada wolności związkowej	640
6. Samorządność związków zawodowych	640
7. Niezależność związków zawodowych	641
II. Tworzenie zakładowej organizacji związkowej.....	641
1. Swobodne uznanie związku	641
2. Związek zawodowy nietworzący struktur zakładowych	641
3. Związek zawodowy tożsamy z zakładową organizacją związkową	641
4. Powoływanie organizacji zakładowych w trybie statutowym	641
5. Liczba członków	642
III. Uprawnienia zakładowych organizacji związkowych w zakresie indywidualnego prawa pracy	643
1. Ochrona indywidualnych praw i interesów pracowniczych	643
2. Zakres spraw, które muszą być przedmiotem współdziałania pracodawcy z reprezentującą pracownika zakładową organizacją związkową	643
IV. Uprawnienia zakładowych organizacji związkowych w zakresie spraw zbiorowych .	644
1. Zakres spraw	644
2. Reprezentacja wszystkich osób wykonujących pracę zarobkową przez związek zawodowy	645

3. Status reprezentatywności zakładowej organizacji związkowej	645
V. Szczególne aspekty statusu pracowniczego działaczy związkowych	645
1. Trwałość stosunku pracy	645
2. Zgoda zarządu zakładowej organizacji związkowej	646
3. Zakres podmiotowy ochrony	648
4. Organizacja niereprezentatywna	648
5. Liczba pracowników objętych ochroną	648
6. Zasady szczególnej ochrony działaczy związkowych	650
7. Pracownik pełniący z wyboru funkcję związkową poza zakładową organizacją związkową	650
8. Zwolnienia okolicznościowe związane z wykonywaniem funkcji związkowych ...	651
VI. Spory zbiorowe pracy	653
1. Spór zbiorowy	653
2. Przedmiot sporu zbiorowego	653
3. Przyczyny sporów zbiorowych	653
4. Powstanie sporu zbiorowego	654
5. Tryb prowadzenia sporu zbiorowego	654
6. Strajk	654
7. Zasady związane ze strajkiem	655
8. Udział pracownika w strajku	655
§ 22. Współpraca pracodawcy z pozazwiązkowymi przedstawicielstwami pracowników	657
I. Rady pracowników	658
1. Wstęp	658
2. Tworzenie rady pracowników	658
3. Uprawnienia rady pracowników	660
4. Uprawnienia informacyjne rady a ochrona niektórych rodzajów informacji	664
5. Szczególne aspekty statusu pracowniczego członków rady pracowników	666
II. Europejskie rady zakładowe	667
1. Wstęp	667
2. Tworzenie europejskiej rady zakładowej	668
3. Uprawnienia europejskiej rady zakładowej	669
4. Szczególne aspekty statusu pracowniczego członków europejskiej rady zakładowej i specjalnego zespołu negocjacyjnego	669
5. Uprawnienia informacyjne członków europejskiej rady zakładowej i specjalnego zespołu negocjacyjnego a ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa	669
§ 23. Współpraca pracodawcy z Państwową Inspekcją Pracy	671
I. Przeprowadzanie czynności kontrolnych przez inspektora pracy	672
II. Zasady przeprowadzania czynności kontrolnych	672
1. Zasady przeprowadzania czynności kontrolnych w przemyśle i handlu oraz poza przemysłem i handlem, jeżeli PrPrzed nie stanowi inaczej	672
2. Czynności kontrolne poza przemysłem i handlem zgodnie z PrPrzed	676
III. Zasady sporządzania protokołu kontrolnego	679
1. Protokół kontroli	679
2. Zastrzeżenia do protokołu	680
3. Niestwierdzenie nieprawidłowości	680
IV. Faza nadzoru	681
1. Decyzje administracyjne	681
2. Wykroczenia przeciwko prawom pracownika	683
§ 24. Zatrudnianie cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą	686
I. Zatrudnianie cudzoziemców w Polsce	687
1. Swoboda przemieszczania się pracowników na terytorium Unii Europejskiej	687
2. Warunki legalnego podjęcia pracy w ogólności	689
3. Legalność pobytu	691
4. Zezwolenie na pracę	693
5. Warunki zatrudnienia cudzoziemców	725
6. Nielegalne wykonywanie pracy przez cudzoziemca	731
II. Zatrudnianie Polaków za granicą	736
1. Sytuacja prawna pracowników migrujących	736
2. Sytuacja prawna polskich pracowników delegowanych	738
§ 25. Układ zbiorowy pracy	749
I. Strony układu zbiorowego	751
1. Zdolność układowa	751

2. Pracodawca	751
3. Zawarcie układu przez jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej	751
4. Związek zawodowy	751
5. Organizacje związkowe	751
6. Podział organizacji związkowych	752
7. Tworzenie związku zawodowego	752
8. Międzyzakładowa organizacja związkowa	752
9. Reprezentacja związku zawodowego	752
10. Status organizacji związkowej	753
11. Zakres działania organizacji związkowej	753
II. Ogólnokrajowa organizacja	754
III. Ponadzakładowa organizacja związkowa	754
1. Pojęcie	754
2. Pojęcie organizacji związkowej reprezentującej pracowników	754
3. Strony układu zbiorowego pracy	754
4. Odesłanie	755
5. Obowiązek ogłoszenia	755
6. Uprawnienia organizacji związkowej	755
7. Więcej niż jedna organizacja związkowa	755
8. Porozumienie z pracodawcą	755
9. Rokowania zbiorowe	755
10. Likwidacja organizacji związkowej	755
IV. Zasady prowadzenia negocjacji układowych	756
1. Pracodawca	756
2. Zmiana istniejącego układu zbiorowego	756
3. Inicjatywa zawarcia układu – skutki	756
4. Rokowania	756
5. Wspólna reprezentacja związków zawodowych	756
6. Przystąpienie do rokowań	757
7. Zawarcie układu	757
8. Pojęcie reprezentatywności związku zawodowego	757
9. Liczebność pracowników	758
10. Związek zawodowy	758
11. Reprezentatywność organizacji związkowej	758
12. Zgłoszenie zastrzeżenia	758
13. Strony zawierające i modyfikujące treść układu zbiorowego	759
14. Zawarcie porozumienia przez strony układu	759
15. Zawieszenie stosowania przepisów układu	759
16. Porozumienie zawieszające	760
V. Zakres podmiotowy układu	760
1. Zakres podmiotowy stosowania układu	760
2. Układ zbiorowy pracy (zakładowy lub ponadzakładowy)	760
3. Skutki przynależności do związku zawodowego	761
4. Zasada niedyskryminacji	762
5. Zakres podmiotowy układu	762
6. Wyłączenia	762
VI. Zakres przedmiotowy układu	763
1. Treść układu zbiorowego	763
2. Postanowienia normatywne	763
3. Postanowienia obligacyjne	767
4. Inne	768
5. Sposób publikacji i rozpowszechnianie treści układu	769
6. Ocena układu	769
7. Wyjaśnianie treści układu	769
VII. Wejście w życie układu	770
1. Wejście w życie układu	770
2. Strony układu zbiorowego	770
3. Dzień zarejestrowania	770
4. Wpis układu do rejestru	770
5. Wpisanie układu bez niektórych postanowień	771
6. Brak zgody stron na wpisanie układu do rejestru	771

7. Zasady rejestrowania układów oraz protokołów dodatkowych	771
8. Rejestr	771
VIII. Rozwiązanie układu i jego wpływ na indywidualne warunki zatrudnienia	776
1. Układ zbiorowy pracy	776
2. Rozwiązanie układu zbiorowego	776
3. Porozumienie o rozwiązaniu układu	776
§ 26. Regulacje prawne z zakresu prawa pracy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy	779
I. Obowiązki pracodawcy w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny	782
1. Ogólna odpowiedzialność pracodawcy za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy	782
2. Odpowiedzialność finansowa pracodawcy na gruncie KP	791
3. Odpowiedzialność pracodawcy na gruncie KK	792
II. Uprawnienia pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	793
1. Prawo pracodawcy do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika w razie ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych	793
2. Prawo pracodawcy do nałożenia na pracownika kary za nieprzestrzeganie przez pracownika ustalonej organizacji i porządku w procesie pracy	794
III. Współdziałania pracowników w zakresie kształtowania stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy	795
1. Konsultacje w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	795
2. Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy	795
3. Służba bezpieczeństwa i higieny pracy	796
4. Współdziałanie z pracodawcą i przełożonymi w wypełnianiu obowiązków dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy	798
5. Obowiązki osób zarządzających pracownikami	798
IV. Prawo do powstrzymania się przez pracownika od wykonywania pracy	799
1. Powstrzymanie się od wykonywania pracy	799
2. Ocena realnego poziomu zagrożenia	799
3. Skutki powstrzymania się od wykonywania pracy	800
4. Sformułowanie „pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia”	800
5. Prawo pracownika do powstrzymania się od wykonywania pracy wymagającej szczególnej sprawności psychofizycznej	800
6. Personel lekarsko-pielegniarski	801
V. Prace wymagające szczególnej sprawności psychofizycznej	801
1. Pracownicy wykonujący niektóre zawody lub biorący udział w określonych procesach pracy	801
2. Pracownik wykonujący pracę zaklasyfikowaną do prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej	801
3. Badania lekarskie	802
VI. Prace wykonywane przez co najmniej dwie osoby	802
1. Obowiązki pracodawcy	802
2. Wykaz rodzajów prac	802
VII. Szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy	803
1. Szkolenia pracowników	803
2. Termin szkolenia	804
3. Organizacje i prowadzenie szkolenia	804
4. Cele szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy	804
5. Pracodawca organizujący i prowadzący szkolenie oraz jednostka organizacyjna uprawniona do prowadzenia szkoleń	805
6. Dokumentacja szkoleń bhp	805
7. Szkolenie wstępne	805
8. Szkolenie okresowe pracowników	807
9. Szkolenia pracodawców oraz innych osób kierujących pracownikami	809
VIII. Profilaktyczna ochrona zdrowia i badania lekarskie pracowników	810
1. Profilaktyczna opieka zdrowotna	810
2. Pracodawca	810
3. Obowiązki pracownika	810
4. Badania lekarskie kandydatów na pracowników i pracowników, związane z wykonywaniem pracy	811
5. Badania oraz pozostałe działania z zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracującymi	811

6. Zadania służby medycyny pracy	811
7. Lekarz spełniający dodatkowe wymagania kwalifikacyjne	811
8. Skierowanie	811
9. Orzeczenie lekarskie	812
10. Wstępne badanie lekarskie	812
11. Kontrolne i okresowe badania lekarskie	813
IX. Informowanie o ryzyku zawodowym, ocena i dokumentacja tego ryzyka	814
1. Ryzyko potocznie rozumiane jako iloczyn prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia i skutków tego zdarzenia	814
2. Ocena ryzyka zawodowego	814
3. Identyfikacja zagrożeń	814
4. Kryteria akceptowalności ryzyka	814
5. Analiza wypadkowości	815
X. Odzież ochronna i robocza, obuwiu robocze. Środki ochrony zbiorowej i indywidualnej	816
1. Odzież i obuwiu robocze	816
2. Obuwie ochronne	816
3. Odzież własna	816
4. Obowiązek informacyjny	817
5. Rodzaje środków ochrony indywidualnej	817
6. Wyłączenia z zakresu środków ochrony indywidualnej	818
7. Osobisty użytek a środki ochrony indywidualnej	818
8. „Środki ochrony zbiorowej”	819
9. „Urządzenia ochronne”	819
XI. Woda, posiłki i napoje profilaktyczne	819
1. Obowiązki pracodawcy	819
2. Miejsca czerpania wody zdatnej do picia	819
3. Ilość wody do celów higienicznych	820
4. Warunki uciążliwe	820
5. Zapewnienie posiłków	820
6. Zapewnienie napojów	820
XII. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe	821
1. Definicje wypadków i chorób zawodowych	821
2. Ogólne obowiązki pracodawcy związane z wypadkami przy pracy	829
3. Ogólne obowiązki pracodawcy związane z chorobami zawodowymi	829
4. Sposób i tryb postępowania przy ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposób ich dokumentowania	830
5. Rola organizacji związkowych w kształtowaniu bezpieczeństwa i higieny pracy ...	839
6. Społeczna inspekcja pracy (SIP)	843
7. Tworzenie SIP	843
8. Uprawnienia społecznych inspektorów	844
9. Postępowanie w razie stwierdzenia nieprawidłowości	845
10. Czas pracy i wynagrodzenie społecznego inspektora pracy	845
11. Ochrona stosunku pracy inspektora	846
12. Współdziałanie SIP z Państwową Inspekcją Pracy oraz innymi organami nadzoru i kontroli warunków pracy	846
13. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów o SIP	847
§ 27. Wpływ RODO na przetwarzanie danych osobowych związanych z zatrudnieniem	848
I. Unijna reforma w zakresie przetwarzania danych osobowych	848
II. Regulacje RODO dotyczące przetwarzania danych osobowych w zatrudnieniu	849
III. Artykuł 221 KP a RODO	850
IV. Przetwarzanie danych zwykłych w zatrudnieniu po 25.5.2018 r.	850
V. Regulacja RODO dotycząca przetwarzania danych szczególnych kategorii	852
VI. Pracodawca jako administrator danych osobowych	853
VII. Monitorowanie pracowników	855
VIII. Monitoring wizyjny	855
IX. Inne formy monitoringu	857
Część B. Umowy i pisma z zakresu materialnego prawa pracy	859
§ 1. Uwagi wstępne	859
§ 2. Podstawy zatrudnienia	860
1. Umowa-zlecenie	860

2. Umowa o dzieło	861
3. Umowa o samozatrudnienie	862
§ 3. Prawa i obowiązki pracodawcy w procesie rekrutacji	864
1. Kwestionariusz osobowy dla osoby ubiegającej się o zatrudnienie	864
2. Kwestionariusz opisu stanowiska	864
3. Umowa przedwstępna	866
4. Kwestionariusz osobowy pracownika	867
5. Potwierdzenie zapoznania się z regulacjami obowiązującymi u pracodawcy	867
§ 4. Umowy o pracę	868
1. Umowa o pracę na okres próbny	868
2. Umowa o pracę na czas określony (niepełny wymiar czasu pracy)	869
3. Umowa o pracę na czas zastępstwa nieobecnego pracownika	870
4. Umowa o pracę na czas określony przekraczająca limit 33 miesięcy lub 3 umów ...	870
5. Umowa o pracę na czas nieokreślony	871
6. Upoważnienie do reprezentowania pracodawcy w sprawach pracowniczych	872
7. Pełnomocnictwo do reprezentowania pracodawcy	873
8. Umowa o telepracę	873
9. Regulamin stosowania telepracy	874
10. Umowa o wzajemnych obowiązkach pracodawcy i telepracownika	878
11. Porozumienie zmieniające warunki pracy na telepracę	879
12. Informacja o dodatkowych warunkach zatrudnienia telepracownika	880
13. Informacja o dodatkowych warunkach zatrudnienia (metoda opisowa)	881
14. Informacja o dodatkowych warunkach zatrudnienia (metoda wskazania przepisów)	882
15. Informacja o zmianie w dodatkowych warunkach zatrudnienia	882
16. Informacja o dodatkowych warunkach zatrudnienia dla pracowników wysyłanych do pracy poza UE	883
§ 5. Zmiana warunków umowy o pracę	885
1. Porozumienie zmieniające warunki umowy o pracę	885
2. Wypowiedzenie zmieniające warunki umowy o pracę	885
3. Pismo o powierzeniu pracownikowi innej pracy	886
§ 6. Ustanie stosunku pracy	887
1. Porozumienie rozwiązujące umowę o pracę	887
2. Porozumienie rozwiązujące umowę o pracę oraz zawierające uzgodnienia dotyczące urlopu oraz odprawy	888
3. Porozumienie rozwiązujące umowę o pracę oraz zawierające uzgodnienia dotyczące zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy	888
4. Wypowiedzenie umowy o pracę (1)	889
5. Wypowiedzenie umowy o pracę (2)	890
6. Oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia przez pracodawcę w trybie art. 52 KP	890
7. Oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia przez pracodawcę w trybie art. 53 KP	891
8. Oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia przez pracodawcę w trybie art. 55 KP	891
9. Świadcstwo pracy	891
10. Wniosek o sprostowanie świadectwa pracy	894
§ 7. Restrukturyzacja zatrudnienia	895
1. Informacja do przedstawicielstwa pracowników o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych	895
2. Informacja do urzędu pracy o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych ...	896
3. Porozumienie ze związkami zawodowymi w sprawie zwolnień grupowych	897
4. Informacja do urzędu pracy o zasadach przeprowadzenia zwolnienia grupowego ...	898
5. Przykładowe pakiety świadczeń oferowanych w ramach programów outplacementowych	899
6. Program Dobrowolnych Odejść	900
7. Informacja do związków zawodowych o planowanym transferze	900
8. Informacja do pracownika	901
9. Porozumienie ze związkami zawodowymi w sprawie transferu	902
10. Pakiet socjalny	903

§ 8. Prawne aspekty wynagradzania pracowników	908
1. Regulamin wynagradzania	908
2. Regulamin premiowania	912
§ 9. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	913
1. Regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych	913
2. Wniosek o przyznanie świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych ...	916
3. Umowa o prowadzenie wspólnej działalności socjalnej	916
4. Wniosek o zapomogę z ZFŚS na leczenie chorej na cukrzycę córki.....	918
5. Wniosek o dofinansowanie wypoczynku z ZFŚS (1).....	918
6. Wniosek o dofinansowanie wypoczynku z ZFŚS (2).....	919
7. Rezygnacja z ZFŚS – przykładowy wzór aneksu do regulaminu wynagradzania ...	919
8. Fragment pisma do pracowników o rezygnacji z działalności socjalnej przez pracodawcę, u którego nie obowiązują przepisy wewnątrzzakładowe	919
9. Obniżenie wskaźnika odpisu na ZFŚS – przykładowy wzór aneksu do regulaminu wynagradzania	920
10. Rezygnacja z wypłacania świadczenia urlopowego – przykładowy wzór aneksu do regulaminu wynagradzania	920
11. Informacja do pracowników o rezygnacji z wypłaty świadczenia urlopowego przez pracodawcę, u którego nie obowiązuje regulamin wynagradzania	920
§ 10. Regulamin pracy	921
1. Regulamin pracy	921
2. Zarządzenie w sprawie wprowadzenia regulaminu pracy.....	936
§ 11. Przeciwdziałanie mobbingowi w pracy	937
1. Polityka antymobbingowa	937
§ 12. Zakaz konkurencji	939
1. Umowa o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia	939
2. Wypowiedzenie umowy o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia	941
3. Umowa o zakazie konkurencji w trakcie trwania zatrudnienia	941
§ 13. Odpowiedzialność materialna pracowników	943
1. Umowa o wspólnej odpowiedzialności materialnej za powierzone mienie	943
2. Umowa o powierzeniu samochodu służbowego	946
3. Uгода pozasądowa	947
4. Protokół przekazania mienia pracodawcy	948
§ 14. Odpowiedzialność porządkowa pracowników	949
1. Protokół z wysłuchania pracownika przed zastosowaniem kary porządkowej	949
2. Zawiadomienie o zastosowaniu kary porządkowej	949
3. Odwołanie pracownika od zastosowania kary porządkowej	950
4. Wniosek o zajęcie stanowiska przez związki zawodowe	951
5. Stanowisko związku zawodowego	951
6. Decyzja pracodawcy o odrzuceniu sprzeciwu od zastosowanej kary porządkowej ..	952
§ 15. Odpowiedzialność pracodawcy	953
§ 16. Czas pracy	954
1. Wniosek o udzielenie czasu wolnego za pracę w godzinach nadliczbowych	954
2. Wniosek o wprowadzenie ruchomego czasu pracy	954
3. Wniosek o zastosowanie systemu weekendowego czasu pracy	955
4. Wniosek o udzielenie dnia wolnego na obchodzenie świąt religijnych	955
5. Zgoda na wykonywanie pracy w godzinach nadliczbowych przez pracownika opiekującego się dzieckiem do 4 lat	955
§ 17. Urlopy wypoczynkowe oraz inne zwolnienia z pracy	956
1. Roczny plan urlopów wypoczynkowych	956
2. Wniosek o urlop wypoczynkowy	957
3. Wniosek o przesunięcie terminu urlopu wypoczynkowego	957
4. Odwołanie pracownika z urlopu wypoczynkowego	957
5. Wniosek o pokrycie kosztów bezpośrednio związanych z odwołaniem z urlopu wypoczynkowego	958
6. Postanowienie stron stosunku pracy o wykorzystaniu urlopu wypoczynkowego w czasie pozostawania pracownika w stosunku pracy na podstawie kolejnej umowy o pracę zawartej z tym samym pracodawcą	958
7. Wniosek pracownika o udzielenie urlopu bezpłatnego	959

8. Udzielenie urlopu bezpłatnego przez pracodawcę	959
9. Porozumienie pracodawców w sprawie wykonywania pracy przez pracownika w czasie urlopu bezpłatnego	960
10. Wniosek o udzielenie urlopu bezpłatnego w celu wykonywania pracy u innego pracodawcy	961
11. Wniosek pracownika o udzielenie zwolnienia okolicznościowego	961
§ 18. Uprawnienia opiekunów dzieci	962
1. Informacja o powierzeniu innej pracy/zwolnieniu z obowiązku świadczenia pracy ..	962
2. Wniosek o urlop okolicznościowy – z okazji narodzin dziecka	963
3. Wniosek pracownicy o urlop macierzyński przed porodem	963
4. Wniosek pracownicy o powrót do pracy po 14 tygodniach urlopu macierzyńskiego	964
5. Wniosek pracownika o przejęcie urlopu macierzyńskiego pracownicy – matki dziecka po 14 tygodniach	964
6. Wniosek pracownika o udzielenie urlopu macierzyńskiego w związku ze śmiercią matki dziecka	965
7. Wniosek pracownika o udzielenie urlopu macierzyńskiego w związku z hospitalizacją matki dziecka	965
8. Wniosek pracownicy o przerwanie urlopu macierzyńskiego w związku z hospitalizacją dziecka	966
9. Wniosek pracownicy o powrót na urlop macierzyński w związku z zakończoną hospitalizacją dziecka	966
10. Wniosek pracownika o urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego	967
11. Wniosek pracownicy o udzielenie jej w trybie „z góry” urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze	967
12. Wniosek o urlop rodzicielski składany w trybie „po kolei”	968
13. Wniosek o udzielenie urlopu wypoczynkowego bezpośrednio po zakończeniu urlopu związanego z rodzicielstwem	968
14. Wniosek pracownicy o łączenie urlopu rodzicielskiego z pracą	968
15. Odmowa pracodawcy dopuszczania do pracy w trakcie urlopu rodzicielskiego ...	969
16. Wniosek o rezygnację z urlopu rodzicielskiego	969
17. Wniosek pracownika o urlop ojcowski	970
18. Wycofanie wniosku o urlop wychowawczy	970
19. Rezygnacja z urlopu wychowawczego	970
20. Wniosek o urlop wychowawczy	971
21. Odwołanie pracownika z urlopu wychowawczego	971
22. Wniosek o obniżenie wymiaru czasu pracy	972
23. Wniosek o udzielenie przerwy na karmienie dziecka piersią	972
24. Wniosek o udzielenie dni wolnych na opiekę	973
§ 19. Zatrudnianie szczególnych grup pracowników	974
1. Umowa o pracę z pracownikiem młodocianym dotycząca przygotowania zawodowego młodocianego w ramach praktycznej nauki zawodu	974
2. Zawiadomienie o zawarciu umowy z młodocianym pracownikiem w celu przygotowania zawodowego	975
3. Umowa o pracę z osobą niepełnosprawną	976
§ 20. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników	978
1. Umowa o podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracownika	978
§ 21. Współpraca pracodawcy z zakładową organizacją związkową	980
1. Zapytanie o reprezentowanie pracownika przez zakładową organizację związkową	980
2. Zawiadomienie o zamiarze wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę na czas nieokreślony	981
3. Zawiadomienie o zamiarze wypowiedzenia pracownikowi warunków umowy o pracę	981
4. Zawiadomienie o zamiarze rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia	982
5. Wniosek o wyrażenie zgody na wypowiedzenie/rozwiązanie umowy o pracę z pracownikiem podlegającym szczególnej ochronie	982
6. Porozumienie w przedmiocie powołania przez zakładowe organizacje związkowe wspólnej reprezentacji	983

7. Zawiadomienie o przewidywanym przejściu zakładu pracy/jego części na nowego pracodawcę	984
8. Zgłoszenie żądań poprzedzających wszczęcie sporu zbiorowego	985
9. Porozumienie w przedmiocie wyznaczenia osoby mediatora	985
10. Wniosek o wyznaczenie mediatora przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.....	986
11. Wniosek o wszczęcie postępowania przed kolegium arbitrażu społecznego	987
12. Ogłoszenie strajku	988
13. Wniosek o udzielenie częściowego/całkowitego zwolnienia od pracy działaczowi zakładowej organizacji związkowej	988
14. Wniosek o udzielenie pracownikowi zwolnienia od pracy dla wykonywania doraźnej czynności wynikającej z funkcji związkowej	989
15. Umowa najmu lokalu użytkowego pracodawcy dla zakładowej organizacji związkowej do prowadzenia działalności związkowej	989
§ 22. Współpraca pracodawcy z pozazwiązkowymi przedstawicielstwami pracowników	992
1. Regulamin komisji wyborczej dla przeprowadzenia wyborów członków rady pracowników	992
2. Regulamin rady pracowników	993
3. Porozumienie pracowników	996
4. Oświadczenie członka rady pracowników o zachowaniu poufności	1000
5. Wniosek rady pracowników o udzielenie informacji przez pracodawcę	1000
6. Regulamin wyboru przedstawiciela do Europejskiej Rady Zakładowej	1002
§ 23. Współpraca pracodawcy z Państwową Inspekcją Pracy	1004
1. Pismo do PIP ze skargą, wnioskiem lub prośbą o udzielenie porady	1004
2. Pismo do PIP o zmianę terminu decyzji nakazowych	1004
3. Pismo do PIP o uchylenie decyzji nakazowych	1005
4. Pismo do PIP informujące o realizacji decyzji zawartej w decyzji nakazowej	1005
5. Pismo do PIP informujące o wykonaniu wniosków zawartych w wystąpieniu	1006
§ 24. Zatrudnianie cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą	1007
1. Oświadczenie o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi	1007
2. Oświadczenie podmiotu działającego jako agencja pracy tymczasowej o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi w charakterze pracownika tymczasowego	1009
3. Oświadczenie podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi	1011
4. Oświadczenie podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi dotyczące okoliczności, o których mowa w art. 88z ust. 5 pkt 1–6 PromZatrU ...	1012
5. Informacja starosty na temat możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi obejmująca obywateli polskich i cudzoziemców	1013
6. Wniosek o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1015
7. Wniosek o wydanie zezwolenia na pracę sezonową cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1018
8. Zezwolenie na pracę cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1022
9. Zezwolenie na pracę sezonową cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1024
10. Zezwolenie na pracę sezonową cudzoziemca w charakterze pracownika tymczasowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1026
11. Oświadczenie podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi o zgłoszeniu się cudzoziemca w celu wykonywania pracy sezonowej	1027
12. Oświadczenie podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi o zgłoszeniu się cudzoziemca w celu wykonywania pracy sezonowej	1029
13. Zaświadczenie o wpisie wniosku do ewidencji wniosków w sprawie pracy sezonowej	1030
14. Wniosek podmiotu działającego jako agencja pracy tymczasowej o wydanie zezwolenia na pracę sezonową cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w charakterze pracownika tymczasowego	1033
15. Wniosek o wydanie przedłużenia zezwolenia na pracę cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1037
16. Wniosek o wydanie przedłużenia zezwolenia na pracę sezonową cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1039

17. Przedłużenie zezwolenia na pracę cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1042
18. Przedłużenie zezwolenia na pracę sezonową cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1044
19. Wniosek podmiotu działającego jako agencja pracy tymczasowej o wydanie przedłużenia zezwolenia na pracę sezonową cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w charakterze pracownika tymczasowego	1045
20. Przedłużenie zezwolenia na pracę sezonową cudzoziemca w charakterze pracownika tymczasowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1049
§ 25. Układ zbiorowy pracy	1051
1. Zakładowy układ zbiorowy pracy	1051
2. Wniosek o rejestrację zakładowego układu zbiorowego pracy	1055
3. Wypowiedzenie układu zbiorowego pracy	1056
§ 26. Regulacje prawne z zakresu prawa pracy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy	1057
I. Rejestry, wykazy	1058
1. Zakładowy wykaz prac zabronionych kobietom	1058
2. Zakładowy wykaz prac wzbronionych młodocianym	1064
3. Zarządzenie w sprawie zasad refundacji kosztów zakupu okularów korygujących wzrok pracownikom	1072
4. Wykaz prac, które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby	1073
5. Zakładowy rejestr wypadków przy pracy	1074
6. Protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy	1075
7. Zakładowy rejestr zachorowań na choroby zawodowe i podejrzeń o takie choroby	1077
8. Rejestr czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowisku pracy ...	1078
9. Rejestr zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy ...	1079
10. Imienna karta ewidencyjna przydziału odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej	1080
11. Rodzaje środków ochrony indywidualnej	1081
12. Rodzaje prac, przy których wymagane jest stosowanie środków ochrony indywidualnej	1083
13. Imienna karta ewidencyjna wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za używanie własnej odzieży i obuwia oraz ich pranie i konserwację	1089
14. Statystyczna karta wypadku	1090
II. Dokumentacja szkoleń bhp	1114
1. Ramowy program instruktażu ogólnego	1114
2. Ramowy program instruktażu stanowiskowego	1115
3. Ramowy program szkolenia pracodawców wykonujących zadania służby bezpieczeństwa i higieny pracy	1117
4. Ramowy program szkolenia okresowego pracodawców i innych osób kierujących pracownikami	1119
5. Ramowy program szkolenia okresowego pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych	1120
6. Ramowy program szkolenia okresowego pracowników inżynieryjno-technicznych ..	1121
7. Ramowy program szkolenia okresowego pracowników służby bezpieczeństwa i higieny pracy i osób wykonujących zadania tej służby	1122
8. Ramowy program szkolenia okresowego pracowników administracyjno-biurowych	1124
III. Rejestr czynników szkodliwych	1125
1. Rejestr prac wykonywanych w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym	1125
2. Rejestr pracowników pracujących w kontakcie z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym	1127
3. Rejestr wyników pomiarów natężenia oświetlenia na stanowiskach pracy	1130
4. Rejestr prac, narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych	1130
IV. Wykazy pracowników	1132
1. Wykaz osób wyznaczonych do udzielania pierwszej pomocy	1132
2. Wykaz osób wyznaczonych do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników	1132

§ 27. Wpływ RODO na przetwarzanie danych osobowych związanych z zatrudnieniem	1133
1. Klauzula informacyjna (pierwotne pozyskanie danych – wzór ogólny).....	1133
2. Umowa powierzenia przetwarzania danych osobowych.....	1134
Część C. Komentarz praktyczny do procesowego prawa pracy	1137
§ 1. Postępowanie ugodowe w sprawach z zakresu prawa pracy.....	1137
I. Regulacje dotyczące postępowania przed komisjami pojednawczymi	1137
1. Postępowanie przed komisjami pojednawczymi	1137
2. Cel powołania komisji pojednawczej	1137
3. Zakres rozpoznawanych sporów ze stosunku pracy	1138
4. Brak pouczenia o możliwości polubownego rozwiązania sporu przez pracodawcę	1138
5. Zasady i tryb powołania komisji	1138
6. Skład komisji.....	1139
7. Posiedzenia komisji pojednawczej	1140
8. Obowiązki pracodawcy względem komisji	1140
9. Wybór przewodniczącego oraz regulamin	1140
II. Przebieg postępowania przed komisjami pojednawczymi.....	1141
1. Wszczęcie postępowania polubownego przed komisją pojednawczą	1141
2. Zgłoszenie wniosku przez pracownika	1141
3. Wykonanie ugody w trybie KPC	1142
4. Posiedzenia zespołu	1142
5. Protokół	1142
6. Strony postępowania pojednawczego	1143
III. Postępowanie polubowne a postępowanie przed sądem pracy.....	1143
1. Zawarcie ugody	1143
2. Klauzula wykonalności	1143
3. Wystąpienie do sądu pracy	1143
4. Brak porozumienia stron	1144
5. Wniesienie powództwa do sądu pracy	1144
IV. Postępowanie pojednawcze przed sądem pracy	1144
1. Uwagi wstępne	1144
2. Przebieg postępowania pojednawczego	1145
3. Właściwość sądu	1145
4. Zakres spraw	1146
5. Wniosek	1146
6. Oplaty	1146
7. Skutki złożenia wniosku o zawezwanie do próby ugodowej w sferze materialnoprawnej prawa pracy	1147
§ 2. Koszty w sprawach z zakresu prawa pracy	1149
I. Uwagi wstępne.....	1149
1. Odpłatność postępowania sądowego	1149
2. Pojęcie	1150
3. Zasady i tryb pobierania kosztów	1150
II. Koszty sądowe w sprawach z zakresu prawa pracy.....	1150
1. Kwestia ponoszenia kosztów sądowych przez strony postępowania z zakresu prawa pracy	1150
2. Oplaty i wydatki	1150
3. Oplata od środków zaskarżenia	1152
4. Ograniczenie powództwa a opłata od środków zaskarżenia	1153
5. Sposób uiszczenia opłaty	1154
6. Znaki sądowe	1157
7. Skutki procesowe związane z ponoszeniem opłat	1157
8. Zwolnienie od kosztów sądowych dokonywane przez sąd na wniosek strony w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy	1160
9. Koszty zastępstwa procesowego	1165
10. Zasady zwrotu kosztów sądowych i ich rozliczanie	1172
11. Orzekanie o kosztach procesu	1174
§ 3. Reprezentacja stron w postępowaniu cywilnym w sprawach z zakresu prawa pracy.....	1176
I. Strony postępowania sądowego w sprawach z zakresu prawa pracy	1177
1. Uwagi wstępne.....	1177
2. Pracownik.....	1178
3. Pracodawca.....	1181

4. Konsekwencje nieprawidłowego oznaczenia pracodawcy jako pozwanego	1185
II. Pełnomocnicy procesowi	1190
1. Uwagi ogólne	1190
2. Rodzaje stosunków prawnych pomiędzy pełnomocnikiem procesowym a klientem	1195
3. Sposoby nawiązania stosunku pełnomocnictwa procesowego	1197
4. Treść stosunku pełnomocnictwa procesowego	1200
5. Umowa na zastępstwo	1209
§ 4. Pisma procesowe	1216
I. Pozew	1216
1. Uwagi wstępne	1216
2. Żądania zawarte w pozwie	1216
3. Oznaczenie sądu	1219
4. Oznaczenie rodzaju pisma	1220
5. Oznaczenie stron	1220
6. Osnowa wniosku	1220
7. Podpis	1220
8. Odpis	1221
9. Załączniki	1221
10. Wartość przedmiotu sporu	1221
11. Oznaczenie daty wymagalności roszczenia w sprawach o zasądzenie	1223
12. Informacja o polubownym załatwieniu sporu	1226
13. Dodatkowe elementy	1226
14. Data	1227
15. Opłata	1227
16. Pozew wzajemny	1228
17. Urzędowy formularz	1229
18. Pozew w postępowaniu uproszczonym	1229
19. Sposób wniesienia pozwu	1230
20. Pozew ustny do protokołu	1231
21. Braki formalne pozwu i ich uzupełnienie	1231
II. Pozostałe pisma procesowe składane w toku postępowania w I instancji	1233
1. Uwagi wstępne	1233
2. Składanie odpisów i doręczenia bezpośrednie	1236
3. Bezskuteczność doręczeń	1239
4. Wniosek o uzasadnienie wyroku	1244
5. Załącznik do protokołu	1245
§ 5. Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu prawa pracy	1247
I. Rodzaje postępowań w sprawach z zakresu prawa pracy	1248
1. Uwagi wstępne	1248
2. Postępowanie zwykłe	1249
3. Postępowanie uproszczone	1260
II. Właściwość sądu pracy	1264
1. Uwagi wstępne	1264
2. Właściwość rzeczowa	1264
3. Właściwość miejscowa	1266
III. Terminy wytoczenia powództwa	1267
1. Terminy wytoczenia powództwa z art. 264 KP	1267
2. Początek biegu terminów	1268
3. Skutki uchybienia terminowi	1270
4. Przywrócenie terminu	1270
IV. Czynności procesowe	1272
1. Uwagi wstępne	1272
2. Czynności procesowe związane z pismami procesowymi	1273
3. Postępowanie dowodowe	1284
§ 6. Postępowanie odwoławcze. Czynności procesowe związane z wnoszeniem środków zaskarżenia	1302
I. Czynności procesowe związane z wnoszeniem środków odwoławczych i zaskarżenia ...	1303
1. Uwagi wstępne	1303
2. Czynności zmierzające do złożenia zażalenia	1303
3. Czynności zmierzające do złożenia apelacji	1306
4. Czynności zmierzające do złożenia skargi kasacyjnej	1312

II. Środki zaskarżenia	1317
1. Uwagi wstępne	1317
2. Zażalenie	1317
3. Apelacja	1329
4. Skarga kasacyjna	1338
III. Postępowanie przed sądem II instancji	1361
§ 7. Sąd polubowny (art. 1154–1217 KPC)	1374
I. Uwagi wstępne	1374
II. Zapis na sąd polubowny	1374
1. Umowa	1374
2. Forma	1375
III. Arbitrzy	1375
1. Wymagania co do osoby arbitra	1375
2. Skład sądu	1375
3. Tryb postępowania	1375
IV. Wyrok	1376
1. Forma rozstrzygnięcia	1376
2. Tryb wydania wyroku	1376
3. Inne wymagania wyroku	1376
V. Czynności w toku postępowania	1377
1. Dowody	1377
2. Prośba o przeprowadzenie dowodu do sądu rejonowego	1377
VI. Skarga	1377
1. Wymogi pisma	1377
2. Termin	1377
3. Przesłanki	1377
§ 8. Postępowanie egzekucyjne	1379
I. Wykonywanie orzeczeń sądów pracy oraz ugod zawieranych w sprawach z zakresu prawa pracy	1379
1. Tytuł wykonawczy	1379
2. Zaopatrzenie ugody w klauzulę wykonalności	1381
3. Obowiązek wykonania wyroku przez pracodawcę	1382
4. Niewykonanie wyroku jako przestępstwo	1382
II. Egzekucja wierzytelności pieniężnych	1382
1. Uwagi wstępne	1382
2. Egzekucja z ruchomości	1383
3. Egzekucja z wynagrodzenia za pracę	1392
III. Egzekucja czynności niezastępowalnych (przywrócenie do pracy)	1394
1. Zgłoszenie gotowości do pracy	1394
2. Wniosek o zagrożenie grzywną/nakazanie zapłaty	1396
3. Zagrożenie grzywną i postanowienie o jej wymierzeniu	1397
4. Nakazanie zapłaty	1398
Część D. Pisma procesowe z zakresu prawa pracy	1401
§ 1. Uwagi wstępne	1401
§ 2. Postępowanie ugodowe w sprawach z zakresu prawa pracy	1402
1. Zarządzenie Nr .../20... r. o powołaniu zakładowej komisji pojednawczej (art. 244 § 3 KP)	1402
2. Protokół z posiedzenia wyborczego zakładowej komisji pojednawczej (art. 244 § 3 i art. 247 KP)	1403
3. Regulamin postępowania pojednawczego przed zakładową komisją pojednawczą (art. 247 KP)	1404
4. Wniosek pracownika o rozpoznanie jego roszczeń zgłoszony do zakładowej komisji pojednawczej (art. 248 KP)	1405
5. Protokół z posiedzenia przed zakładową komisją pojednawczą wraz z zawartą ugodą (art. 249, 252 i 253 KP)	1406
6. Powiadomienie pracownika o ustawowym terminie zakończenia postępowania pojednawczego (art. 251 KP)	1407
7. Wniosek pracownika o terminowe przekazanie sprawy z zakładowej komisji pojednawczej do sądu pracy (art. 251 KP)	1408
8. Wniosek pracownika do sądu pracy o nadanie klauzuli wykonalności ugodzie zawartej przed zakładową komisją pojednawczą (art. 255 KP)	1408

9. Wniosek pracownika o uznanie za bezskuteczną ugody zawartej przed zakładową komisją pojednawczą (art. 256 KP)	1409
10. Wezwanie przedsiębiorcy do zapłaty należności	1410
§ 3. Koszty w sprawach z zakresu prawa pracy	1411
1. Wniosek powoda (pracodawcy – pracownika) o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych (art. 100–105 i 107 KSCU oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 31.1.2006 r. w sprawie określenia wzoru oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby fizycznej ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym, t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 574)	1411
§ 4. Reprezentacja stron w postępowaniu cywilnym w sprawach z zakresu prawa pracy	1412
1. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika procesowego z urzędu (art. 117 KPC)	1412
2. Pełnomocnictwo procesowe ogólne (art. 86–97 KPC)	1413
3. Pełnomocnictwo procesowe szczególne (art. 88 KPC)	1413
4. Pełnomocnictwo szczególne do odbioru należności (art. 465 § 2 KPC)	1414
§ 5. Podstawy zatrudnienia	1415
1. Pozew pracownika o ustalenie stosunku pracy (art. 189 KPC)	1415
2. Pozew pracownika – inspektora pracy o ustalenie istnienia stosunku pracy – umowy o pracę (art. 10 ust. 1 pkt 11 PIPU, art. 63 ¹ , 461 § 1 ¹ , art. 476 § 1 pkt 1 ¹ KPC)	1416
3. Pozew pracownika o nawiązanie stosunku pracy – zawarcie umowy o pracę (art. 53 § 5 KP)	1418
4. Pozew członka spółdzielni o nawiązanie (zawarcie) spółdzielczej umowy o pracę (art. 182 PrSpółdz)	1419
§ 6. Prawa i obowiązki pracodawcy w procesie rekrutacji	1421
1. Pozew pracownika o nakazanie złożenia oświadczenia woli przez pracodawcę w celu zawarcia przyrzeczonej umowy o pracę lub zapłaty odszkodowania (art. 389 i 390 KC w zw. z art. 300 KP)	1421
§ 7. Umowy o pracę	1423
1. Pozew o dopuszczenie do pracy (art. 22 KP)	1423
§ 8. Zmiana warunków umowy o pracę	1425
1. Pozew (odwołanie) od wypowiedzenia zmieniającego warunki płacy i pracy (art. 42 KP)	1425
2. Pozew pracownika o ustalenie treści stosunku pracy (art. 189 KPC)	1426
§ 9. Ustanie stosunku pracy	1428
1. Pozew – odwołanie pracownika od wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę o przywrócenie do pracy i odszkodowanie (art. 45 KP)	1428
2. Pozew (odwołanie) pracownika od rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika (art. 52 KP)	1429
3. Pozew (odwołanie) pracownika od rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia bez winy pracownika (art. 53 KP)	1431
4. Pozew (odwołanie) pracownika z powodu niezgodnego z prawem stwierdzenia przez pracodawcę wygaśnięcia umowy o pracę (art. 56–61 w zw. z art. 67 KP) ...	1432
5. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania z powodu rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika z przyczyny spowodowanej przez pracodawcę (art. 55 KP)	1433
6. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania z powodu wygaśnięcia umowy o pracę (art. 63 ² § 2 KP)	1434
7. Pozew pracownika samorządowego o przywrócenie do pracy lub zapłatę odszkodowania z powodu niezgodnego z prawem lub nieuzasadnionego wypowiedzenia umowy o pracę (art. 45 KP w zw. z art. 43 ust. 1 PracSamU)	1436
8. Pozew pracownika o zapłatę odprawy pieniężnej w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z wyboru (art. 75 KP)	1437
9. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania z powodu nieuzasadnionego rozwiązania przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia (art. 61 ¹ , 62 ² w zw. z art. 55 § 1 ¹ KP)	1438
§ 10. Restrukturyzacja zatrudnienia	1440
1. Pozew pracownika o nawiązanie stosunku pracy – zawarcie umowy o pracę (art. 9 ZwGrupU)	1440

§ 11. Prawne aspekty wynagradzania pracowników	1442
1. Pozew pracownika o zapłatę wynagrodzenia za pracę i równowartość innych świadczeń (art. 187 KPC)	1442
2. Pozew pracownika o zapłatę wynagrodzenia – nagrodę jubileuszową (art. 187 KPC)	1443
3. Pozew pracownika o spełnienie przez pracodawcę świadczenia niepieniężnego lub zapłatę (art. 187 KPC)	1445
4. Pozew pracownicy w ciąży zatrudnionej z powołania o zapłatę wynagrodzenia (art. 72 § 2 i 4 KP)	1446
5. Pozew pracownika w ochronie przedemerytalnej zatrudnionego z powołania o zapłatę wynagrodzenia (art. 72 § 3 i 4 KP)	1447
§ 12. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	1449
1. Pozew pracownika o zapłatę świadczenia urlopowego (art. 3 ust. 4–5a FundSwSocjU)	1449
§ 13. Regulamin pracy	1451
§ 14. Przeciwdziałanie mobbingowi w pracy	1452
1. Pozew pracownika o zapłatę zadośćuczynienia lub odszkodowania z powodu mobbingu w pracy (art. 94 ³ KP i art. 187 w zw. z art. 13 KPC)	1452
§ 15. Zakaz konkurencji	1454
1. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania z powodu naruszenia przez pracownika zakazu konkurencji w czasie trwania stosunku pracy (art. 101 ¹ KP)	1454
2. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania z powodu naruszenia zakazu konkurencji przez pracownika po ustaniu stosunku pracy (art. 101 ² KP)	1455
§ 16. Odpowiedzialność materialna pracowników	1457
1. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania za szkody wyrządzone przez pracownika w mieniu pracodawcy (art. 114, 122, 124 i 125 KP)	1457
2. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania z tytułu szkody w powierzonym indywidualnie pracownikowi mieniu pracodawcy (art. 124 § 1 pkt 1 KP)	1458
3. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania z tytułu niedoboru spowodowanego w mieniu pracodawcy przez pracownika (art. 124 § 2 KP)	1460
4. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania z tytułu niedoboru w mieniu powierzonym łącznie pracownikom w ramach ich wspólnej odpowiedzialności materialnej (art. 125 w zw. z art. 124 KP)	1462
5. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania za brakujące mienie powierzone pracownikowi w ramach osobistego wyposażenia (art. 124 § 1 pkt 2 KP)	1463
§ 17. Odpowiedzialność porządkowa pracowników	1466
1. Pozew pracownika o uchylenie przez sąd pracy kary porządkowej (art. 112 § 2 KP)	1466
§ 18. Odpowiedzialność pracodawcy	1468
1. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania z tytułu utraty jego mienia spowodowanej kradzieżą w zakładzie pracy (art. 187 KPC)	1468
2. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania za korzystanie przez niego w pracy z własnego sprzętu (art. 187 KPC)	1469
3. Pozew pracownika o zapłatę równowartości świadczeń i odszkodowania należnego w związku z chorobą zawodową	1471
4. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania z powodu naruszenia zasady równego traktowania (dyskryminacji) pracownika w zatrudnieniu (art. 18 ³ KP) ...	1472
5. Pozew pracownika o sprostowanie świadectwa pracy (art. 97 § 2 ¹ KP)	1473
6. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania wskutek wydania niewłaściwego świadectwa pracy (art. 99 KP)	1474
§ 19. Czas pracy	1476
§ 20. Urlopy wypoczynkowe oraz inne zwolnienia z pracy	1477
1. Pozew pracownika o udzielenie urlopu wypoczynkowego (art. 153, 154 i 161 KP) ...	1477
§ 21. Uprawnienia opiekunów dzieci	1478
§ 22. Zatrudnianie szczególnych grup pracowników	1479
§ 23. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	1480
§ 24. Współpraca pracodawcy z zakładową organizacją związkową	1481

§ 25. Współpraca pracodawcy z pozazakładowymi przedstawicielstwami pracowników	1482
§ 26. Współpraca pracodawcy z Państwową Inspekcją Pracy	1483
§ 27. Zatrudnianie cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą	1484
§ 28. Układ zbiorowy pracy	1485
§ 29. Regulacje prawne z zakresu prawa pracy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy	1486
1. Pozew pracownika o ustalenie lub sprostowanie treści protokołu o okolicznościach i przyczynach wypadku przy pracy (tzw. protokół powypadkowy, art. 189 KPC)	1486
2. Pozew pracownika o zapłatę równowartości świadczeń i odszkodowania należnego w związku z wypadkiem przy pracy	1487
3. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania z powodu utraty lub uszkodzenia przedmiotów w związku z wypadkiem przy pracy (art. 237 ¹ KP)	1489
§ 30. Pisma procesowe	1490
1. Pozew wzajemny (pracodawcy lub pracownika) – art. 204 KPC	1490
2. Wzór formularza urzędowego PW – pozew wzajemny w postępowaniu uproszczonym (art. 204, 130 ¹ , 505 ² w zw. z art. 13 KPC) (obowiązujący od 30.5.2018 r.)	1491
3. Pozew pracodawcy lub pracownika o zapłatę lub wydanie rzeczy w postępowaniu nakazowym (art. 484 ¹ –497 w zw. z art. 13 KPC)	1495
4. Pozew pracodawcy lub pracownika o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym (art. 497 ¹ –502 w zw. z art. 13 KPC)	1497
5. Odpowiedź pozwanego na pozew (art. 207 w zw. z art. 13 KPC)	1497
6. Wzór urzędowy formularza OP – odpowiedź na pozew w postępowaniu uproszczonym (art. 207 § 1, art. 130 ¹ , 505 ² w zw. z art. 13 KPC) (obowiązujący od 30.5.2018 r.)	1499
7. Wzór urzędowy formularza DS – dane uzupełniające stron w postępowaniu uproszczonym (art. 130 w zw. z art. 13 KPC) (obowiązujący od 26.8.2016 r.)	1502
8. Wzór urzędowy formularza WD – wnioski dowodowe w postępowaniu uproszczonym (art. 130 ¹ w zw. z art. 13 KPC)	1504
9. Zmiana i rozszerzenie powództwa dokonane przez powoda (pracownika lub pracodawcę) – art. 193 w zw. z art. 13 KPC	1505
10. Cofnięcie pozwu dokonane przez powoda (pracownika lub pracodawcę) – art. 203 w zw. z art. 13 KPC	1506
11. Ograniczenie żądania pozwu przez powoda (pracownika lub pracodawcę) – art. 203 w zw. z art. 13 KPC	1507
12. Wniosek pozwanego (pracownika – pracodawcy) o przyznanie kosztów procesu w związku z cofnięciem pozwu (art. 203 § 3 w zw. z art. 13 KPC)	1507
13. Wniosek powoda o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego (art. 477 i 194 § 1 i 3, art. 195 i 196 w zw. z art. 13 KPC)	1508
14. Pismo procesowe przygotowawcze powoda – pozwanego (art. 127 i 207 § 2 w zw. z art. 13 KPC)	1509
15. Pozew pracownika o uchyleniu się od skutków prawnych ugody sądowej (art. 189 KPC i art. 84, 88 i 918 KC w zw. z art. 300 KP)	1510
16. Pozew pracownika o wypłatę świadczenia pracowniczego z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art. 16 ust. 1, art. 17 ust. 2 OchrRoszPracU)	1511
17. Pozew pracodawcy w upadłości o wypłatę świadczeń pracowniczych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art. 15 OchrRoszPracU)	1512
§ 31. Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu prawa pracy	1514
1. Podstawowy wzór pozwu w sprawach z zakresu prawa pracy (art. 126, 126 ¹ , 126 ² , 128, 130, 130 ¹ , 130 ² , 187 w zw. z art. 13 KPC)	1514
2. Pozew – w postępowaniu uproszczonym na formularzu urzędowym (art. 125 § 2 i 3, art. 130 ¹ i 505 ² w zw. z art. 13 KPC) (obowiązuje od 30.5.2018 r.)	1515
3. Wniosek powoda lub pozwanego o uzupełnienie i sprostowanie protokołu rozprawy (art. 160 w zw. z art. 13 KPC)	1519
4. Wniosek o wpisanie do protokołu rozprawy zastrzeżeń strony o uchybieniach sądu pracy w przestrzeganiu przepisów procesowych (art. 162 w zw. z art. 13 KPC) ..	1520
5. Pismo procesowe strony (powoda lub pozwanego) – załącznik do protokołu rozprawy (art. 161 w zw. z art. 13 KPC)	1521

6. Wniosek pracownika o przywrócenie terminu, składany na podstawie art. 265 KP	1521
7. Wniosek powoda lub pozwanego o przedłużenie lub skrócenie terminu sądowego (art. 166 w zw. z art. 13 KPC)	1523
§ 32. Postępowanie odwoławcze. Czynności procesowe związane z wnoszeniem środków zaskarżenia	1524
1. Zażalenie powoda lub pozwanego	1524
2. Apelacja powoda lub pozwanego	1525
3. Odpowiedź na apelację powoda lub pozwanego	1526
4. Skarga kasacyjna powoda lub pozwanego	1527
5. Odpowiedź powoda lub pozwanego na skargę kasacyjną	1528
§ 33. Sąd polubowny (art. 1154–1217 KPC)	1530
§ 34. Postępowanie egzekucyjne	1531
1. Wezwanie przedegzekucyjne	1531
2. Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności orzeczeniu (wyrokowi) sądowemu (art. 776, 777 i 781–783 KPC)	1532
3. Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności ugodzie zawartej przed sądem (art. 777 § 1 pkt 1 i art. 781 KPC)	1533
4. Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika (art. 787 KPC)	1533
5. Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko osobie, która przejęła obowiązki pracodawcy w trybie art. 23 ¹ KP jako jego następcą prawny (art. 788 § 1, art. 789 ¹ i 789 ² KPC)	1534
6. Wniosek o ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego (art. 794 KPC)	1535
7. Wniosek dotyczący wszczęcia egzekucji z wynagrodzenia za pracę (art. 796, 880 i n. KPC)	1535
8. Wniosek dotyczący wszczęcia egzekucji z rachunku bankowego (art. 889–893 ³ KPC)	1536
9. Wniosek dotyczący wszczęcia egzekucji z udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 909–912 KPC) określonej czynności (niezastępowalnej) – art. 1050 KPC	1537
10. Skarga na czynność komornika (art. 767–767 ⁴ KPC)	1538
11. Skarga na postanowienie komornika o ukaraniu grzywną dłużnika (art. 762 i 768 KPC)	1539
12. Zarzuty przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji (art. 1027 KPC)	1540
13. Pozew o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności (art. 840, 843 KPC) ..	1541
14. Pozew przeciwegzekucyjny osoby trzeciej o zwolnienie od egzekucji (art. 841, 843 KPC)	1542
15. Wniosek o nakazanie dłużnikowi wyjawienia majątku (art. 913–920 ¹ KPC)	1543
16. Wniosek wierzyciela o zawieszenie postępowania egzekucyjnego (art. 818–822 KPC)	1544
17. Wniosek wierzyciela o umorzenie postępowania egzekucyjnego (art. 823–825 KPC)	1545
18. Wniosek wierzyciela o ustanowienie kuratora dla dłużnika nieznanego z miejsca pobytu (art. 802 KPC)	1546
19. Wniosek dotyczący udzielenia przez komornika informacji o prowadzonych w stosunku do dłużnika postępowaniach egzekucyjnych (art. 760 ¹ KPC)	1547
20. Wniosek łączny o wszczęcie egzekucji (z ruchomości, rachunku bankowego, wierzytelności oraz wynagrodzenia za pracę) (art. 796–800 KPC)	1548
§ 35. Wpływ RODO na przetwarzanie danych osobowych związanych z zatrudnieniem	1550
Indeks rzeczowy	1551